

ກາສ່າງ ສິລາກາງ

ປຶ້ມ ໑ ເລ່ມ ໑ ມິດທຍນ ⁶³ ພສ. ໒໔໙໒

ຄອບຄົວເດີມລະປາກວິທະຍາ

สารบัญ

ปีที่ ๗ เล่ม ๑

มิถุนายน

พ.ศ. ๒๔๙๖

สุภานิตานุสรณ์	พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว	หน้า	๑
สาส์นสมเด็จพระสังฆราชเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์	กับสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาเทวะวงศ์วโรปการ	,,	๓
สุริยพันธ์	พระยาศรีสุนทรโวหาร	,, ๒๐
นิทานเรื่องสุริยันจันทรา	พันโท หลวงจรณดิทธิพิชัย	,, ๒๕
จินตนาการของสุนทรภู่	เตียงม คุมพวด	,, ๓๖
คำสรวลสมุทร	พ. ณ ประมวญมารค	,, ๔๖
ศิลปสงเคราะห์	นายคิงป พระศรี	แต่งเป็นภาษาอังกฤษ	
	พระยาอนุমানราชชน	แปล	,, ๕๗
มูลเหตุจัดตั้งกรมตำรวจภูธรเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๐	พระยามหาอำมาตยาธิบดี	,, ๖๕
สำรวจความในจารึกสุโขทัยหลักที่ ๔	ปรีดา ศรีชลาลัย	,, ๗๒
บทความเรื่องไทยตอนที่ ๒	พันโท หลวงจรณดิทธิพิชัย	,, ๗๘
นำเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรี	ต. อมาตยกุล	,, ๘๖

Vārasān Silpakon

Vol. 7

June, 1953

No. 1

1. Saying. By King Rāma VI. page 1
2. "Sān Somdet." (Letters between Their late Royal Highnesses Prince Damrong and Prince Naris.) page 3
3. "Suriyaphan"—a Story in Verse, Part XX.
By Phya Srisunthon—vohan. page 20
4. "Suriyan—Chanthra"—Jataka Tale. By Lieut.-Col. Luang Rona-sithi-phichai. page 29
5. The Imagination of Sunthon Bhu (Siamese Famous Poet).
By Sangiam Khumphā—vas. page 36
6. Khamsuanmudra (A Critical Study on Kamsuan - a famous poem by Sriprat). By P. na Pramuan Mark. page 46
7. An Aid to Arts, an English - Siamese glossary. By Silpa Phirasri.
Translated by Phya Anuman Rachathon. page 57
8. How the Department of Gendarmes of Thailand is formed.
By Phya Maha Amatyaadhibodi. page 65
9. A Critical Study on Sukhothai Epigraphy No. 8.
By Prida Srijalalaya. page 72
10. The Story of the Thai. By Lieut - Col. Luang Rona-sithi-phichai. page 78
11. Guide to Kanchana-buri. By T. Amatyakul. page 86

สำรวจความในจารึกสุโขทัยหลักที่ ๘

ของ

ปรีดา ศรีชลาลัย

เนื่องจากเมื่อข้าพเจ้าเขียนเรื่อง พระนาม
มหาธรรมราชาคือใคร ได้กล่าวความเกี่ยว
ถึงจารึกสุโขทัยหลักที่ ๘ โดยตั้งเขปความไป
เล่าประกอบในท้องเรื่อง และแสดงความคิดเห็น
ว่า พระมหาธรรมราชาไทยคงจะโปรดให้
จารึกหลักที่ ๘ ขึ้นในราว พ.ศ. ๑๘๐๘ หรือ
๑๘๓๐ เป็นการแตกต่างจากข้ออนุมานของ
ศาสตราจารย์ยอช เซเดส์ หาดายประการ
ซึ่งอาจจะทำให้เกิด ความกริ่งใจแก่ผู้อ่านอยู่
บ้าง เพราะข้าพเจ้ามิได้ให้เหตุผลว่าทำไม
จึงเห็นความไปเช่นนั้น ด้วยเหตุนี้จึงจะขอ
เล่าความในจารึกหลักที่ ๘ ตามความเข้าใจ
ของข้าพเจ้า ให้เป็นการต่อเนื่องกันไป เพื่อ
มิให้ผู้อ่านต้อง เดี่ยว เวตา เก็บ ความ กริ่งใจ
นั้นไว้

จารึกหลักที่ ๘ มี ๔ ด้าน ท่านเซเดส์
ได้เก็บใจ ความ เล่าเป็น ด้าน ๆ ไป ตามลำดับ
ข้าพเจ้าจะขอนำคำของท่านมา แล้วจึง
ความเข้าใจของข้าพเจ้าเป็นข้อ ๆ ไป ถ้าแม้

คำกล่าวของข้าพเจ้าไม่ถูกต้อง ข้าพเจ้าก็
พร้อมที่จะรับฟังเพื่อศึกษาต่อไปตามสมควร

คำจารึกด้านที่ ๑ ท่านเซเดส์กำหนดใจ
ความว่า เป็นคำสรรเสริญรอยพระพุทธรบาท
ซึ่งพระญาณไทยธรรมราชาที่ ๑ ได้ประดิษ-
ฐานพุทธรบาท ว่าชื่อสุมนกฏুবรพต ที่ชาน
ชองคังนี้ เนื่องจากไปพิมพ์รอยพระพุทธรบาท
ที่เขาสุมนกฏুবรพตในลังกาทวีป แล้วมา
สร้างรอยพระพุทธรบาทตามแบบนั้น ประดิษ-
ฐานไว้บนชาน เพื่อให้เห็นทางหาดายได้เห็น
รอยพระพุทธรบาทซึ่งมีตายอันได้ร้อยแปดสี่
คำว่า ดี ในที่นี้ เข้าใจว่าตรงกับ อย่าง
เช่นที่ยังพูด กัน อยู่ว่าร้อย ดี ร้อย อย่าง เห็นจะ
ไม่ผิด

ต่อจากนั้น ดูเหมือนจะเป็นคำพรรณนา
อันดีแห่งการให้ไว้พระพุทธรบาท ว่าผู้ที่
อุทิศให้ ชนไป นบพระพุทธร บาทบนเขาสุมนกฏู
ด้วยใจศรัทธา จะได้ประสบสมบัติทั้งสาม

หมายเหตุ : ข้อสันนิษฐานต่าง ๆ ในเรื่องนี้ เป็นความเห็นของผู้แต่งโดยเฉพาะกรรมศิลปากรไม่จำเป็นต้องเห็น
พ้องด้วย บ.ก.

คอนท้าย บอกระยะกาลว่า คักราช
 ๓๒๘๑... เดือน ๑๑ เข้าใจว่าเป็นมหาคักราช
 ครองกับ พ.ศ. ๑๘๐๒ แล้วออกพระนามเจ้าผู้
 ได้ราชาภิเษก ทรงพระนาม ศรี ธรรมวงศ์ธรรม
 ราชาธิราช ต่อจาก^๕จารึกชำระดูบ้าง พอได้
 สุตต์ด้านที่ ๑ บางที่จะเริ่มกล่าวถึงการแต่งเขา
 พระบาท และแต่งทางจากเมืองสุโขทัยไปถึง
 เขาพระบาทนั้น ซึ่งมีข้อความคาบเกี่ยวอยู่ใน
 ด้านที่ ๒ ต่อไป

พระนามว่า ศรีธรรมวงศ์ธรรมราชา
 ธิราช เข้าใจว่าหมายถึงเขาพระมหารัชมราชา
 ธิราชแน่ เพราะ พ.ศ. ๑๘๐๒ ยังอยู่ในเวลา
 รัชกาลของพระองค์ท่าน ผู้อ่านคงสังเกตเห็น
 แล้วว่าพระนามนี้ไม่สมบูรณ์ ตกคำว่า มหา
 ที่ควรจะอยู่ข้างหน้า ธรรมราชาธิราช เสีย
 คำหนึ่ง แต่ในด้านที่ ๓ บรรทัดที่ ๘-๑๐ ออก
 พระนามว่า พรญาศรีธรรมวงศ์^๖มหารัชม
 ราชาธิราช ครบถ้วนดี ดูเหมือนก่อน พ.ศ.
 ๑๘๐๕ พระนามเต็มจะมีเพียงนี้ ส่วนในจารึก
 หลักที่ ๔ และหลักที่ ๕ พระนามมีเพิ่มคำว่า
ราม ดังแต่กรระหว่างพงศกัมมहा เป็นศรี-
 ธรรมวงศ์^๗ราม^๘มหารัชมราชาธิราช^๙นั้น คงจะ
 เติมเต็มขึ้นในภายหลังจาก พ.ศ. ๑๘๐๕ แต่

การออกพระนามหาได้ครบคำเต็มไปไม่ เช่น
 ที่ปรากฏในจารึกหลักนี้เป็นตัวอย่าง

รวมความว่า ในจารึกด้านที่ ๙ นี้ไม่มี
 แห่งใดบอกว่า พระมหารัชมราชาธิราชได้
 ดำรงรอยพระพุทธรบาทไว้บนยอดเขาสุ่มนกฎ
 บรรพต แต่ท่านเซเด็คสันนิษฐานว่ารอยพระ
 พุทธรบาทบนยอดเขาสุ่มนกฎบรรพตนั้น เป็น
 ของพระมหารัชมราชาธิราชทรงสร้าง เข้า
 ใจว่าท่านเซเด็คคงจะพิจารณาหาคำความจากจารึก
 หลักที่ ๓ ด้านที่ ๒ ตั้งแต่ปลายบรรทัดที่ ๕๑
 จนถึงบรรทัดที่ ๕๘ ซึ่งมีถ้อยคำว่า “พระบาท
 ธิราชนั้นได้ พรญาธรรมิกราชาให้ไปพิมพ์
 เอรออยคั้น.....พระเป็นเจ้าเถิงถึงหพ อัน
 เหยียบเห็นจอมเขาสุ่มนกฎบรรพตประมาณ
 เท่าใด เอามาพิมพ์ไว้” ต่อจากนั้นจารึกถ้อย
 ระบุที่ประดิษฐาน พระพุทธรบาทอันพรญา-
 ธรรมิกราชทรงสร้างไว้ ๔ แห่ง คือบนเขา
 (ไม่ทราบชื่อเพราะจารึกชำระดู) ในเมือง
 ศรีธรรมราชย์, บนเขาสุ่มนกฎในเมืองสุโขทัย,
 บนเขานางทองในเมืองบางพาน และบนเขาที่
 ปากพระบาง (ซึ่งเข้าใจกันว่า เขาคบ นคร-
 สวรรค์)

อันที่จริง จารึกหลักที่ ๓ นั้นระบุพระ

นาม ของ พระมหา ธรรมราชาธิไทย ไว้พร้อม
 แล้ว ในตอนต้นแห่งด้านที่ ๑ มีทั้งพระนาม
 ก่อนราชาภิเศกคือพรญาฎาไทยราช และ
 พระนามเมื่อ ราชาภิเศก แล้วคือศรี ตรียพงศ-
 มหาธรรมราชาธิราช เหตุไฉนจะมาใช้พระ
 นามว่าพรญาธรรมิกราชแทนอีกพระนามหนึ่ง
 ให้เป็นการเดือนด้อยไป ดูไม่จำเป็นเลย
 พระนามว่าพรญาธรรมิกราช ยังมีปรากฏ
 อยู่ตอนเหนือ จากที่ ก่อวาง มาแล้วอีกแห่งหนึ่ง
 ซึ่งวางลำดับไว้ต่อจากพรญารามราช ข้อ
 ความ ตอน นั้น พรรณนา พระ เกียรติคุณของ
 พรญา ๓ องค์ตามลำดับกัน องค์ที่ ๑ ได้แก่
 พรญามหาธรรมราช ซึ่งทรงก่อพระชาติ
 ที่เมืองนครชุมเมื่อปีเถาะ พ.ศ. ๑๖๗๒ องค์ที่ ๒
 ได้แก่ พรญารามราช ซึ่งว่ามีอาณาจักร
 กว้างขวางรอดทุกแห่ง มีผู้มาไหว้กันทุกแห่ง
 องค์ที่ ๓ ได้แก่พรญาธรรมิกราช ข้าพเจ้าเข้าใจว่า
 องค์ที่ ๑ คือ พ่อขุนศรีอินทราทิตย์
 องค์ที่ ๒ คือพ่อขุนรามคำแหง เมื่อเป็นเช่น
 องค์ที่ ๓ ก็ควรเป็นพระธรรมราชาเถือไทย (๑)
 ชนของพระมหาธรรมราชาธิไทย ลำดับ
 พระนามของพรญาทั้งสามชวนให้เข้าใจเช่น
 ถิ่นอันนครจรุจด้านที่ ๒ บรรทัดที่ ๑๒ ซึ่ง
 จารึกว่า เมื่อชวพรญารามราช แล้วจรุจ

ดูบรรทัดที่ ๒๙ คือ ๓๐ จึงแม้จารึกตรงนั้นจะ
 ชำรุดอักษรขาดหายไปบ้างก็จริง แต่ผู้อ่าน
 น่าจะคิดเห็นตรงกันว่า คำเต็มในจารึกควร
 จะเป็นดังนี้ “เมื่อชวพรญาธรรมิกราชนั้น
 บ้านเมืองอยู่เขตต์” อย่างไรก็ตาม คำว่านั้น
 คงจะช่วยส่องความให้เข้าใจว่า เป็นเรื่องที่
 ดัง มาแล้ว ก่อน รัชกาล พระมหาธรรมราชา
 ธิไทย ทั้งในบรรทัดที่ ๓๔ ยังมีคำช่วยสนับสนุน
 อีกว่า เมื่อชวชุนน เป็นกรยาตั้งเรื่อง
 สมัยก่อน แปลว่าไม่ใช่เรื่องราวในสมัยของ
 พระมหาธรรมราชาธิไทย ด้วยข้อดังกล่าว
 จึงเห็นว่า พรญาธรรมิกราชไม่ใช่พระมหา
 ธรรมราชาธิไทย แต่ท่านเซเด็คคงคำหมาย
 เป็นพระมหาธรรมราชาธิไทย จึงได้กล่าว
 สันนิษฐานว่า พระมหาธรรมราชาธิไทยทรง
 สร้างพระพุทธรบาทไว้บนเขาดมณภูเมืองสุโข-
 ทัย ตั้งในในด้านที่ ๓ และที่ ๔ แห่งจารึกหลัก
 ที่ ๘ ท่านจึงเข้าใจว่าเป็นเรื่องของโอรสพระ
 มหาธรรมราชาธิไทย

ความจริงยังไม่พบหลักฐานอันใดบ่งแนะ
 ชัดเจนไปว่า พระมหาธรรมราชาธิไทยมีโอรส
 หนึ่งคือ ชินกาลมาตินี ตอนว่า ด้วยประวัติพระ
 พุทธดีหังคเถ่าว่า เมื่อพระมหาธรรมราชา
 ธิไทย เสด็จมา ประทับ ที่เมืองชยนาทครั้งหลัง

(๑) พระนามนี้ ในหนังสือประชุมศิลาจารึกภาค ๑ ของศาสตราจารย์ ขอช เซเด็ค เขียนว่า พระญาเลอ-
 ไทย แต่ในคำอ่านจารึกหลักที่ ๓ บรรทัดที่ ๓ ในหนังสือเล่มเดียวกันนั้นเขียนว่า พระญาเถือไทย-บ.ก.

สุด ได้โปรดให้พระมหาเทวซึ่งเป็นกนิษฐา
 ของพระองค์ ครองนครสุโขทัย ครั้นพระ
 องค์ทิวศคตแล้ว มหาอำมาตย์พรหมไชยเป็น
 เจ้าเมืองสุโขทัย และในพงศาวดารเชียงใหม่
 เมื่อพูดถึงผู้ครองเมืองสุโขทัยในระยะเดียวกัน
 นี้ ใช้คำเรียกเพียงว่าเจ้าเมืองสุโขทัย ไม่มี
 คำระบุนามยศว่าเป็นเจ้า ความถึงกัน ดัง
 นั้นน่าจะเชื่อว่า สมัยต่อจากพระมหาธรรม
 ราชชาติไทย ราชวงศ์สุโขทัยคงจะว่างจากการ
 ครองนครสุโขทัยอยู่ระยะหนึ่ง

คราวนั้นจะพูด ถึงจารึกคองท้ายของด้าน
 ที่ ๓ ซึ่งมีศักราชเทียบตรงกับ พ.ศ. ๑๙๐๒
 เรื่อง ในปีเดียวกันนั้นปรากฏในจารึก หลักที่ ๘
 ด้านที่ ๑ บรรทัดที่ ๘ ถึงที่ ๑๔ ใจความว่าพระ
 มหาธรรม ราชชาติไทย โปรดให้ตั้งวัดป่าแดง
 อารามนาให้พระมหาภักดียานเถระครอง ในปี
 กุณ พ.ศ. ๑๙๐๒ ต่อจากนั้น พระมหาธรรม
 ราชชาติไทย นำพล ไปเมือง แพร่ อยู่ ได้ ๖ เดือน
 เสด็จกลับ ให้นำคน ๑๕ ครวี่มาถวายเป็น
 วัดป่าแดง

งานสร้างวัดป่าแดง และงานแต่งทาง
 จากสุโขทัยถึงเขาสุ่มนุกูญ จำเป็นต้องใช้คน
 มาก จึงเป็นที่เชื่อได้ว่า พระมหาธรรมราชา
 ชาติไทยคงให้เกณฑ์ กำนั่งคนจากเมืองต่างๆมา

มาก เป็นการเรียกเกณฑ์ เพื่อการรุกคืบ
 จำนวนคนที่มาตามเกณฑ์หรือที่สมัครเข้าร่วม
 ในการพระราชกศศ เห็นจะเป็นจำนวนไม่น้อย
 ครั้นเสร็จการรุกคืบแล้วคงจะรวมคนต้องเกณฑ์
 เหล่านั้น จัดเข้ากระบวนทัพยกไปเมืองแพร่
 ทันที โดยไม่ต้องเรียกเกณฑ์ พลใหม่ให้
 เป็นการฮือฮาว่า นับว่าได้ทรงดำเนินนโยบาย
 ทางยุทธการแบบนั้นดี ความข้อนี้จะได้
 กล่าวต่อไปในด้านที่ ๓

คำจารึกด้านที่ ๒ ท่านเซตได้กำหนด
 ใจความว่า เป็นเรื่องทำการจัดการบูรพา
 ในเวลาที่ ได้แห่ รอยพระพุทธรบาท ขน บนเขา
 สุ่มนุกูญ

จารึกหลักที่ ๓ ซึ่งจารึกเมื่อ พ.ศ. ๑๙๐๐
 เป็น เวลา ก่อน มีพฤติการณ์ ตาม ที่ปรากฏใน
 ด้านที่ ๒ ของหลักที่ ๘ ถึง ๒ ปี และจารึกหลัก
 ที่ ๓ นั้นเองก็ยืนยันว่า พระญาธรรมิกราช
 (พระธรรมราชาเถือไทย) ทรงสร้างรอยพระ
 พุทธรบาท ประดิษฐาน ไว้ บน ยอด เขาสุ่มนุกูญ
 นานแล้ว เหตุใดจึงจะมีมีการแห่พระพุทธรบาท
 จากสุโขทัย ไปประดิษฐานบนยอดเขา
 สุ่มนุกูญ ใน สมัย พระมหาธรรมราชาชาติไทยอีก
 เจ้า ทั้งคำพรรณนาในจารึกด้านที่ ๒ นั้นก็มี
 เพียงเจ้าถึง ประดับหนทาง แต่เมืองสุโขทัย

ถึงเขาสุ่มนกยูง ว่างามนักหนา ต้องริมทาง
 ดั่งคนกตปพฤกษ์ได้ร่ายวอดดอกไม้ จุติได้
 เทียน ประทับตามไว้ เผาธูปหอมครบทุกแห่ง
 บั๊กเสาชิงประดิษฐานสองฟากทาง เรียงชั้น
 หมากขนพดูบูชาครึกครื้นด้วยการระบำรำเต้น
 เต้นทุก อย่างบรรดามี เติงดำรงการบูชาและ
 เติงดุริยพาทย์พินซ้องกลอง สนั่นหอนไห
 ประหนึ่งแผ่นดินจะถล่มน่น คือปีกุนศึกวราช
 ๑๒๘๑ (พ.ศ. ๑๘๖๒)

ข้าพเจ้าเข้าใจว่า ความค่อนจะ
 พรรณนาถึง การ สัมโภชพระพุทธรบาทบนเขา
 สุ่มนกยูง ซึ่งพระมหาชรรรมราชาธิไทยโปรด
 ให้จัดขึ้นเป็นพิเศษ เช่นเดียวกับที่มิในรัชกาล
 สมเด็จพระนารายณ์ เด็ดจ้เป็นกระบวนพยุห
 ยাত্রาใหญ่ ไปทรงสัมโภชพระพุทธรบาทที่
 สระบุรี หรือในรัชกาลสมเด็จพระเจ้าเสือ
 ดังก้าวในพระราชพงศาวดาร ฉบับทรงชำระ
 เรียบเรียงในรัชกาลที่ ๓ ก็ทำนองเดียวกัน

ข้อ ความ ค่อนท้ายจารึก ด้านที่ ๒ อีก ๕
 บรรทัด เริ่มปรารภกล่าวถึงว่า เมื่อประ
 ดิษฐานพระพุทธรบาทไว้บนเขาสุ่มนกยูงบรรพ
 ยังไม่ทันเดินความต่อ พอดีตั้งด้านที่ ๒ ความ
 ต่อไปอยู่ในค่อนคั้นของด้านที่ ๓

คำจารึก ด้านที่ ๓ ท่าน เซเด็จ ข้างแจ้งว่า
 ด้านที่ ๓ ชำรุดเสียดมาก แต่ยังสามารถอ่านได้พระนาม
 พระญาศรีสุริยพงศ์มหาธรรมราชาธิราช พระ

ธรรมราชาองค์นั้น เป็น พระ โอรส ของ พระญา
 ภาไทย ธรรม ราชที่ ๑ ตาม ที่ กล่าว ใน ค่อน
 ปลายคำจารึกนี้ คือ ณ ด้านที่ ๔ บรรทัดที่ ๑๕
 มีความปรากฏว่า “พระองค์ ได้ ชนมานบ พระ
 บาทถึงขณะอันตนชนกประดิษฐานแต่ก่อนเหนือ
 จอมเขาสุ่มนกยูง” ในคำจารึกด้านที่ ๓ ยังมี
 เรื่องราวที่พอจะอ่านได้คือ พระญาศรีสุริยพงศ์
 มหาธรรมราชาธิราช (พระธรรมราชาที่ ๒)
 ได้เสด็จ ไปปราบ ปราบหัว เมืองข้างทิศตะวันออก
 ถึงแม่่นาดัก แล้วเสด็จกลับมาประทับ
 อยู่สองแคว (เมืองพิษณุโลก) ๗ ปี ข้าง
 ปลายด้านที่ ๓ นี้กล่าวถึงปลายอาณาเขตเมือง
 สุโขทัยที่แผ่ออกในแผ่นดินนั้น

ก่อนจะทำความเข้าใจตามคำชี้แจงของ
 ท่านเซเด็จ ในค่อนนี้ ขอให้ผู้อ่านทบทวนคำ
 จารึกในหลักที่ ๓ ด้านที่ ๓ ซึ่งมีว่า “พระญา
 ภาไทยราช ผู้เป็นลูกพระญาเถอไทย เป็น
 หลานแก่พระญารามราช เมื่อได้เสวยราชใน
 เมืองศรีสุริยนาถย์สุโขทัย ได้ราชาภิเศก ฯลฯ
 ชื่อศรีสุริยพงศ์มหาธรรมราชาธิราช”

คำจารึกหลักถนนบอกไว้ชัดว่า พระมหา
 ธรรมราชาธิไทย เดิมมีพระนามว่าพระญา
 ภาไทย เมื่อราชาภิเศกครองเมืองสุโขทัย
 ได้เฉลิมพระนามว่า พระญาศรีสุริยพงศ์มหา
 ธรรมราชาธิราช เป็นอันว่าพระนามศรีสุริย
 พงศ์มหาธรรมราชาธิราช เป็นของพระมหา

ธรรมราชาธิปไตยโดยตรง เหตุไฉนพระนาม
เดี่ยวนั้น เมื่อมาปรากฏในจารึกหลักที่ ๘
ท่านเซเด็ยจึงยกให้เป็นพระนามของโอรสพระ
มหาธรรมราชาธิปไตย ซึ่งตามธรรมดาไม่น่า
จะเป็นไปได้ และความจริงท่านเซเด็ยย่อมจะ
ทราบตระหนักว่า ศรัตรัยพงศ์มหาธรรมราชา
ธิราช เป็นพระนามของพระมหาธรรมราชาธิ
ปไตย แต่ที่ท่านมาทำความดัชนีฐานในต้น
โดย ยกพระนามศรัตรัยพงศ์มหาธรรมราชา
ธิราช ให้เป็นของโอรสพระมหาธรรมราชา
ธิปไตย ก็คงเนื่องจากท่าน ตัดความ เรื่อง พระญา
ธรรมราชาธิปไตย ดังที่ข้าพเจ้าข้แจงมาแล้ว
นั่นเอง ครั้นท่าน คิดเห็นว่า พระญาธรรมราชา

เป็น พระมหาธรรมราชาธิปไตยสร้างพระพุท
บาทไว้บนยอดเขาสุ่มนกยูงแล้ว เมื่อมาพบข้อ
ความในจารึกหลักที่ ๘ ว่าพระญาศรัตรัยพงศ์
มหาธรรมราชาธิราชนำพด ๓๓ เมืองขึ้นไปบน
พระบาทลักษณะอันตน ชนก ประคิธถา แต่ก่อน
เห็นอ จอมเขาสุ่มนกยูง ท่านจึงเข้าใจว่าพระญา
ศรัตรัยพงศ์มหาธรรมราชาธิราช เป็นโอรส
ของพระมหาธรรมราชาธิปไตย หวังว่าผู้อ่าน
คง จะกรุณาาร่วม พิจารณา หลัก ฐาน และคำ
กล่าวของข้าพเจ้าอย่างถ่วงถ้ เพื่อช่วยกัน
ระต่างความในจารึกหลักที่ ๘ ให้เกิดข้อความ
จริงยิ่งขึ้น ซึ่งข้อนี้ น่าจะให้เกิด ประโยชน์ แก่
การศึกษาประวัติศาสตร์มากอยู่เหมือนกัน

(ยังมีต่อ)